

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

Projectnaam	Graaf Ottobad / Otto2017
Provincie	Gelderland
Gemeente	Zutphen
Plaats	Zutphen
Toponiem	Keucheniusstraat 26
Kaartbladnummer	33H
x,y-coördinaten	211.800 / 460.980 211.871/ 460.975 211.787/ 460.840 211.865/ 460.734
CMA/AMK-status	-
Archis-monumentnummer	-
Archis-waarnemingsnummer	-
Oppervlakte plangebied	Ca. 1,8 ha.
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 1,8 ha.
Huidig grondgebruik	Tijdelijk schoolgebouw met buitenterrein, sportvelden van de Korfbalvereniging en een Wadi

Aanleiding

De directe aanleiding voor de bureaustudie is de beoogde bouw van twee nieuwe scholen en een sporthal op het terrein van het voormalige zwembad, Graaf Ottobad. Dit terrein is nu in gebruik als locatie voor een tijdelijk schoolgebouw, met speeltuinen, fietsenstalling en veel groen. Aan de zuidrand van het plangebied is een Wadi gelegen en een grasveld van de korfbalvereniging. Het plangebied ligt op de rand van de Emerenk (zie bijlage 1), een terrein met een hoge verwachting, waarbij juist op de rand de boerenerven verwacht worden. Direct ten zuiden van het plangebied, of mogelijk op de locatie van de korfbalvereniging, ligt de Emermars. Een laag deel waar de enk omheen ligt.

Ten zuiden van het plangebied hebben drie onderzoeken plaatsgevonden aan de Laan naar Eme: LNE 101, dat wil zeggen het gebouw van de Mixed Hockey Club Zutphen, LNE2013, de bouwput van het nieuwe zwembad en LNE2017, het terrein van de voormalige Zutphania voetbalvelden. Het eerste terrein was rijk aan goede sporen, waarschijnlijk uit de gehele bronstijd, alsmede meilerkuilen. Aan aardewerk komt daar ook vroeg- en laat middeleeuws aardewerk bij. Het tweede terrein heeft nauwelijks grondsporen opgeleverd, maar wel aanwijzingen voor gebruik in mesolithicum, neolithicum, brons- en ijzertijd Romeinse tijd en middeleeuwen. Het derde terrein heeft een paar archeologische sporen opgeleverd,

waarvan er één gedateerd kon worden in het Mesolithicum op basis van 191 stukjes bewerkt vuursteen en vuursteen bewerkingsafval.

In onderhavig plangebied heeft lange tijd het Graaf Ottobad gelegen, dat in verschillende vormen in het terrein gestaan heeft. Het buitenbad functioneerde van 1965 tot aan het einde van de eeuw. Vooral de zwembaden hebben diepe sporen achtergelaten in het terrein. Van het in totaal 18.000 m² grote plangebied is 5000 m² met zekerheid diep verstoord en vermoedelijk zijn om de zwembaden ook delen van het terrein verstoord. Uit milieukundige boringen blijkt echter dat in alle delen van het plangebied, zowel in de noordkant ten noorden van het zwembad, als het terrein ten zuiden van het oude zwembadgebouw in de voormalige ligvelden en tussen de oude buitenbaden, onverstoorde stukken aanwezig zijn (Russel 2017, 12). Hier liggen 50 tot 60 cm dikke pakketten op de C-horizont, waardoor er vanuit kan worden gegaan dat de archeologische laag in de top van de C-horizont niet is verstoord. Deze lagen zullen door de toekomstige ingrepen bedreigd worden. Het is daarom nodig om door middel van proefsleuven het terrein te onderzoeken, zodat duidelijk wordt of er archeologische resten in het terrein aanwezig zijn en zo ja, wat de aard, datering en kwaliteit van deze resten is.

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Soort onderzoek	IVO-P
Uitvoerder	Archeologie gemeente Zutphen
Uitvoeringsperiode	Februari 2017
Rapportage	In voorbereiding: Fermin, H.A.C., 2017: Mesolithicum onder de mat van Zutphania. LnE2017.
Vondsten/documentatie	Vondsten en documentatie, in afwachting van deponering: Hof van Heeckeren, Kuiperstraat 13 Zutphen.

Soort onderzoek	DO
Uitvoerder	Archeologie gem. Zutphen
Uitvoeringsperiode	Maart 2004
Rapportage	Fermin, H.A.C. & M. Groothedde 2004: Laan naar Eme 2004 (LnE 101). Bewoningssporen uit de Late Bronstijd op de middeleeuwse enk Oversthamme, <i>Zutphense Archeologische Publicaties</i> 11.
Vondsten/documentatie	Vondsten: Gemeentelijk Depot voor bodemvondsten. Dieserstraat 11 Zutphen. Documentatie: Regionaal

	Archief Zutphen, Spiegelstraat 13-17 Zutphen.
Soort onderzoek	DO
Uitvoerder	Archeologie gem. Zutphen
Uitvoeringsperiode	2013
Rapportage	Fermin, H.A.C. 2014: Een duik in het verleden. Sporen uit pre- en protohistorie rond het voormalige erf, Oyshamme op het terrein van het nieuwe zwembad, <i>Zutphense Archeologische Publicaties</i> 89.
Vondsten/documentatie	Vondsten: Gemeentelijk Depot voor bodemvondsten. Diederstraat 11 Zutphen. Documentatie: Regionaal Archief Zutphen, Spiegelstraat 13-17 Zutphen.

ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Het terrein bevindt zich op de flank van een rivierduin dat in de late middeleeuwen als akkerland (enk) en later als tabaksveld in gebruik is geweest. In de nabijheid zijn eerder sporen uit vrijwel alle perioden vanaf het mesolithicum teruggevonden, waarbij vooral de bronstijd vrij goed uit de verf kwam.

Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Zie boven. Sporen uit alle perioden zijn te verwachten. Mogelijk is er sprake van een middeleeuws erf dat op de rand van de enk heeft gelegen.

Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

Een begrenzing is in deze fase nog niet te geven.

Structuren en sporen

Nader (proefsleuven)onderzoek zal hier uitsluitsel over moeten geven.

Anorganische artefacten

In principe kans op aardewerk, metaal, glas, metaal, keramische en natuurlijke bouwmaterialen.

Organische artefacten

Wordt niet verwacht gezien de zandige, droge omstandigheden. Mogelijk wel in oude watergangen, waterputten etc.

Archeozoölogische en botanische resten

Idem. Eventueel kunnen houtskoolmeilers worden aangetroffen.

Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Het plangebied bestaat in de basis uit rivierduinzand, waarop in het lage deel wat lemig zand is afgezet onder invloed van de IJssel. De bovenkant van de rivierduinafzettingen liggen tussen de 50 en 70 cm onder het maaiveld (het maaiveld ligt op ca 7,20 m +NAP).

Daarboven bevindt zich een geroerd pakket, vermoedelijk bestaande uit een plaggendek met daarin mogelijk verschillende akkerlagen.

Gaafheid en conservering

Hoewel grote delen van het terrein verstoord zijn, is voor zover bekend het terrein niet geëgaliseerd of afgetopt. Daarom zal onder de bouwvoor en het plaggendek van de Enk de archeologische interessante top van de C-horizont goed zijn behouden.

Advies

Teneinde meer duidelijkheid te krijgen over de concrete aanwezigheid van Archeologische vindplaatsen in het plangebied wordt een proefsleuvenonderzoek geadviseerd.

Doelstelling

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel vast te stellen of er archeologische resten in het onderzoeksgebied aanwezig en zo ja, wat de aard, kwaliteit en ouderdom van deze resten is. Het onderzoek moet leiden tot een advies hoe er met de eventuele resten moet worden omgegaan (bijvoorbeeld behoud in situ, of behoud ex-situ door middel van vervolgonderzoek). Als er niets wordt aangetroffen kan het advies luiden dat de nieuwbouw zonder archeologische consequenties aangelegd kan worden.

Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

Een relatie met thema's van de NOaA is niet op voorhand te geven omdat niet bekend is wat zal worden aangetroffen.

Vraagstelling

De vraagstelling houdt verband met de doelstelling: zijn er archeologische resten aanwezig op het terrein?

Onderzoeksvragen

De kernvraag is:

1. zijn er archeologische waarden in het plangebied aanwezig?
2. Zo ja, waar bestaan deze waarden uit?
3. Wat is de gaafheid en conservering?
4. Wat is de datering van de aanwezige sporen?
5. Behoren de sporen tot een middeleeuws erf behorende bij de Emerenk?
6. Wat is de bodemopbouw?
7. Is er sprake van een plaggendek? Is hierin sprake van een fasering?
8. Zijn er meerdere akkerlagen aanwezig? Zo ja, hoe worden die gedateerd?
9. Hoe is het plangebied precies gelegen ten opzichte van de enk?
10. Is de noordelijke grens van de enk aangetroffen?
11. Is de overgang naar de Emermars in het zuiden aangetroffen?

Verdere verdiepende vragen hangen af van de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek en kunnen in het p.v.e. voor een eventueel definitief onderzoek worden uitgewerkt.

LITERATUUR EN BIJLAGEN

Fermin, H.A.C. & M. Groothedde 2004: Laan naar Eme 2004 (LnE 101). Bewoningssporen uit de Late Bronstijd op de middeleeuwse enk Oversthamme, *Zutphense Archeologische Publicaties* 11.

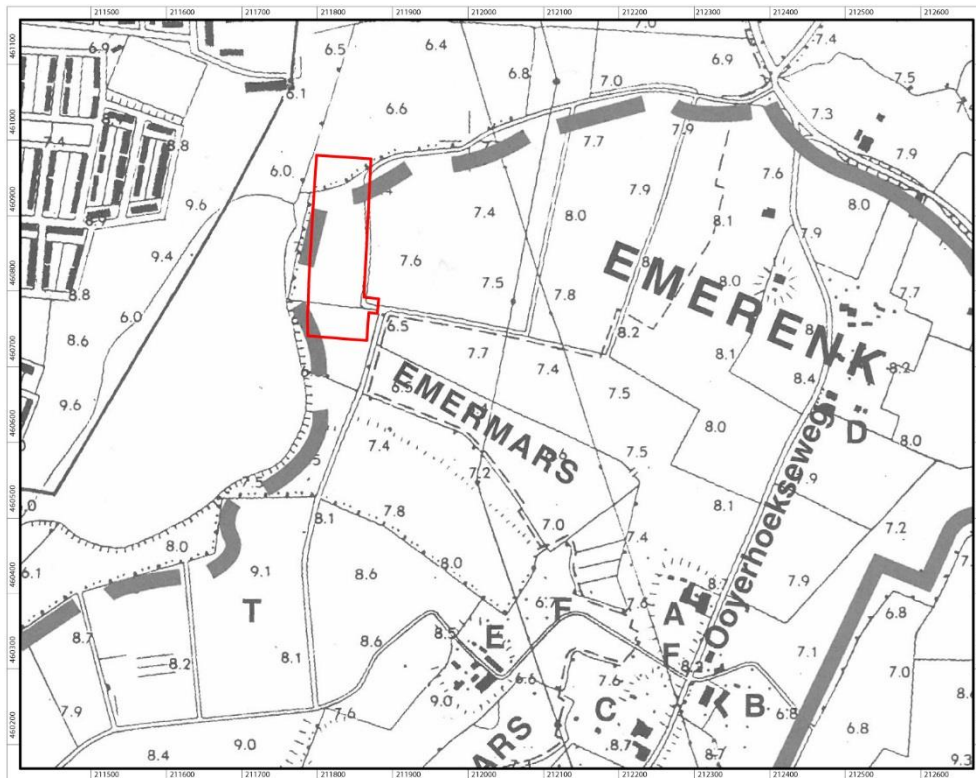
Fermin, H.A.C. 2014: Een duik in het verleden. Sporen uit pre- en protohistorie rond het voormalige erf, Oyshamme op het terrein van het nieuwe zwembad, *Zutphense Archeologische Publicaties* 89.

Fermin, H.A.C., 2017 (in voorbereiding): Mesolithicum onder de mat van Zutphania. proefsleuven op het toekomstige hockeyveld aan de Laan naar Eme in Zutphen. *Zutphense Archeologische Publicaties*.

Groothedde, N., 1996: *Leesten en Eme. Archeologisch en historisch onderzoek naar verdwenen buurschappen bij Zutphen*. Stichting Archeologie IJssel/Vechtstreek, Kampen.

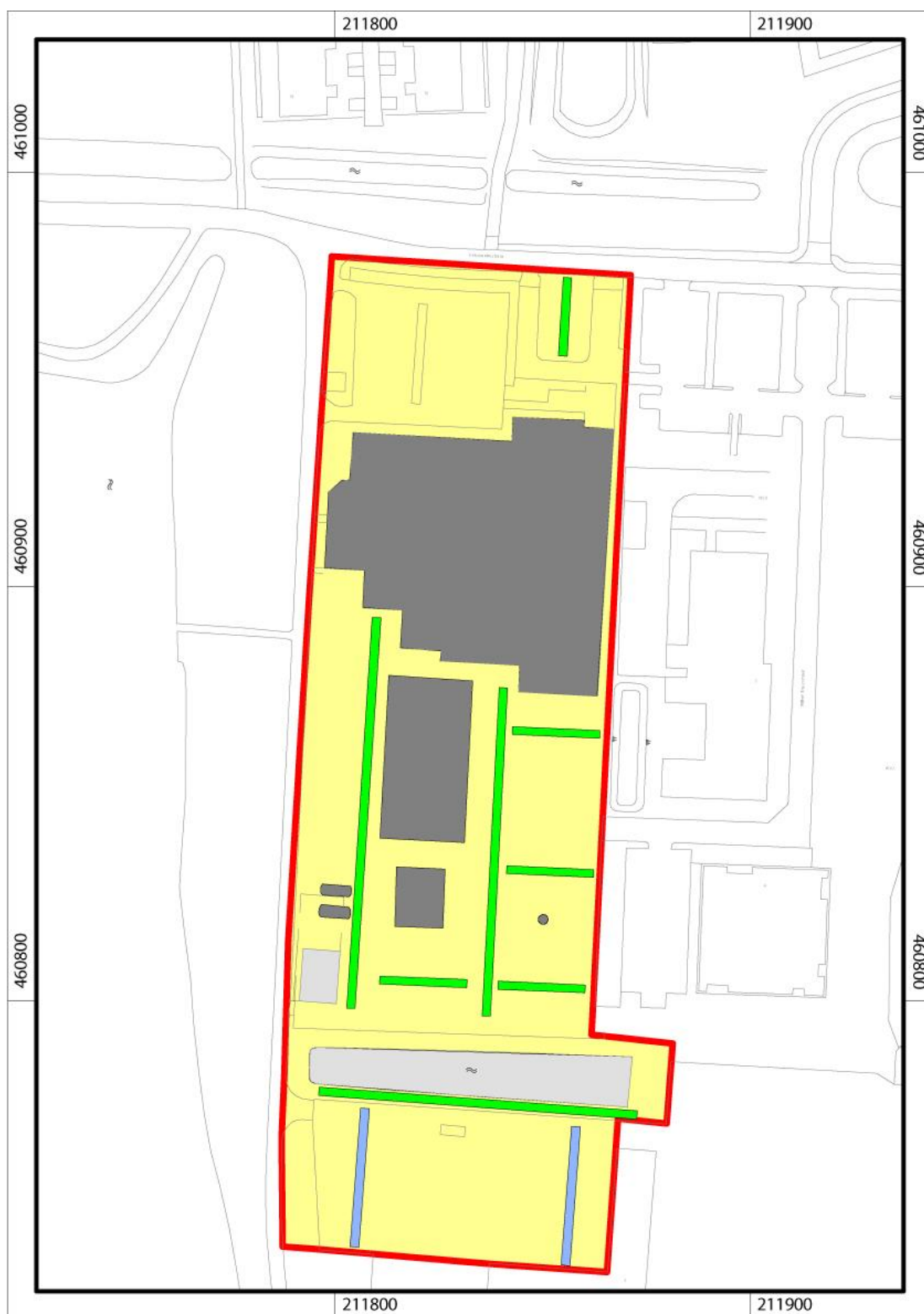
Russel, J.M., 2017: *Verkennd bodemonderzoek Keucheniusstraat 26 te Zutphen*. Rapportnummer 2554.001, Econsultancy, Doetinchem.

Bijlage 1 bij het p.v.e.: onderzoeksgebied (met rood aangegeven) geprojecteerd op de Emerenk

Abbeelding uit het boek Leesten en Eme van Michel Groothedde (Groothedde 1996, 144) waarop het plangebied is geprojecteerd. De plangebied ligt precies op de grens van de Emerenk in het noorden en de overgang van de Emerenk naar de Emermars in het zuiden.

Bijlage 2 bij het PvE: Puttenplan

In de afbeelding is de contour van het plangebied met een rode lijn aangegeven. Daarbinnen heeft het gele gebied de status van 'hoge archeologische verwachtingswaarde' en zijn de zekere verstoringen met donkergrijs aangegeven en met lichtgrijs mogelijke verstoringen. De voorstelde proefsleuven zijn met groen en blauw aangegeven.